

Кривда О. В.

к.е.н., доцент кафедри економіки і підприємництва

Халілова Д. М.

КПІ ім. Ігоря Сікорського

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ВІДПОВІДЬ НА СУСПІЛЬНІ ВИКЛИКИ В УКРАЇНІ

Соціальне підприємництво є інноваційним інструментом розв'язання соціальних проблем, який поєднує економічну ефективність з досягненням соціальних цілей. В умовах воєнного стану, коли Україна стикається з численними соціальними викликами, такими як зростання безробіття, бідність, необхідність інтеграції внутрішньо переміщених осіб та ветеранів, соціальне підприємництво набуває особливої актуальності як механізм відновлення економіки та підтримки вразливих верств населення. [1]

Соціальне підприємство можна визначити як бізнес, спрямований насамперед на соціальні цілі, прибутки якого використовуються переважно на саморозвиток, громадські справи чи розв'язання соціальних проблем. На відміну від традиційного бізнесу, соціальні підприємства мають подвійну місію: генерування прибутку та створення позитивного соціального впливу. Водночас, на відміну від благодійних організацій, вони прагнуть до фінансової самодостатності через інноваційну організацію своєї основної діяльності. [1]

Вплив соціального підприємництва на національну економіку є багатограним. По-перше, соціальні підприємства створюють робочі місця, особливо для соціально вразливих груп населення, сприяючи зниженню рівня безробіття та підвищенню економічної активності громадян. По-друге, вони стимулюють інноваційний розвиток економіки через впровадження нових бізнес-моделей та соціальних технологій. По-третє, соціальні підприємства зменшують навантаження на державний бюджет, вирішуючи соціальні проблеми за рахунок власних ресурсів та залучених інвестицій.

Однак розвиток соціального підприємництва в Україні стикається з низкою суттєвих проблем. Основною перешкодою є відсутність спеціального законодавства, яке б чітко визначало поняття «соціальне підприємство», встановлювало критерії та надавало відповідні пільги таким підприємствам. Незважаючи на те, що в Україні розроблявся проект Закону «Про соціальні підприємства» (№ 2508 від 2013 року, № 2710 від 2015 року), жоден з них не був прийнятий. [2] Це залишає соціальне підприємництво «невидимим» у юридичній площині та обмежує можливості для його системної підтримки. [1]

Також проблемами є обмежений доступ до фінансування, недостатня обізнаність суспільства про соціальне підприємництво, низький рівень економічної підготовки соціальних підприємців та відсутність комплексної системи державної підтримки. Додатково негативно впливають об'єктивні економічні фактори: нестабільна економічна ситуація, інфляція, падіння купівельної спроможності населення.

Водночас, в умовах воєнного стану спостерігається зростання інтересу до соціального підприємництва як відповіді на нові соціальні виклики. Перспективами розвитку соціального підприємництва в Україні є: прийняття спеціального законодавства, створення системи державної підтримки та пільг, розвиток інфраструктури підтримки (інкубатори, акселератори), підвищення обізнаності суспільства та залучення міжнародної технічної допомоги. Важливим напрямом є також інтеграція України до європейського економічного простору, що відкриває нові можливості для обміну досвідом та залучення інвестицій. [2]

Таким чином, соціальне підприємництво має значний потенціал для вирішення соціальних проблем в Україні та сприяння економічному розвитку. Для реалізації цього потенціалу необхідне створення сприятливого правового середовища, розвиток системи підтримки та підвищення обізнаності суспільства про можливості соціального підприємництва як інструменту соціально-економічних перетворень. [1, 2]

Перелік посилань:

1. Каширнікова І., Спірідонова К., Кірнос О. Соціальне підприємництво у сучасній Україні. *Економічний простір*. 2024. № 190. С. 62-65.

2. Рамський А. Соціальне підприємництво в Україні: аналіз нормативно-правової бази та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58.